

Liederen van licht en donker

Wie heeft wel eens een schilderij van Rembrandt de les ingebracht? Want wat zijn ze mooi en wat is het spel van licht en donker tekenend. Matthias Rozemond schreef er zelfs een roman over: *Het spel van licht en donker*. Dit boek bracht me tot de titel voor een nascholingsmodule over psalmen: *Liederen van licht en donker*.

Psalmen behoren bij de canon van het leven, vol licht en donker. Lofprijzing en klacht wisselen elkaar af. Je ontmoet vergezichten vol van God, maar ook intense ervaringen van godverlatenheid. Eigenlijk weerspiegelen de psalmen het leven van mijn leerlingen en mij, met hoogtes en dieptes, vreugdes en pijn. Hoe herkenbaar!

Psalmen raken ook niet-christenen. Bijvoorbeeld de Canadese politicus Michael Ignatieff die in 2017 het festival Oude Muziek in Utrecht bezocht en een lezing gaf over rechtvaardigheid en politiek. Tegelijkertijd brachten vier koren er alle 150 psalmen ten gehore. Het overweldigde hem. Hij schrijft: 'Hoe kan het dat deze oude religieuze taal ons nog steeds betovert, ook mij als ongelovige?'

Psalmen zijn een soort erfgoed, zoals de bekende psalmendichter Huub Oosterhuis begin februari in een interview zei. 'Er is behoefte aan spiritueel denken'. Maar soms komen leerlingen ook met een praktische vraag over wat dat nu precies zijn, psalmen. Zoals een jongen die orgelless kreeg en zich afvroeg wat 'ps' op de houten borden in die oude kerk betekende. Genoeg redenen om ermee aan de slag te gaan.

Met elkaar zoeken we naar 'stukjes psalm' om te vertalen naar de leefwereld van leerlingen, kleine stukjes kernwaarden waarvan we denken dat ze betekenisvol zijn. Zoals die wereldbekende zin uit psalm 23: 'De Heer is mijn herder'. Of die bekende frase uit psalm 119: 'Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad'. Of de beeldende gedachte uit psalm 121 over 'de hemelse Bodyguard'. We zoeken naar kunstexpressies, want hoeveel psalmen zijn niet een bron van inspiratie geweest voor kunstenaars. We zoeken naar metaforen en andere verbindingen om vooral zintuiglijk bezig te kunnen zijn met leerlingen en iets van de aard van deze mystieke teksten te ervaren. Het is een inspirerend proces.

Met elkaar denken we ook over ervaringen van leerlingen en toegangen om de mystieke taal van de psalmen aan hen te verbinden. We denken na over de pedagogisch-didactische setting van onze les. Hoe breng je kinderen in een ruimte waarin ze in alle openheid, vrijheid en gevoeligheid een ontmoeting hebben met een tekst uit de psalmen, over de vragen van het leven, een ontmoeting met elkaar en misschien wel met God? Een ontmoeting waarin jij als leerkracht aanwezig bent met een geestelijke kernwaarde uit de tekst, maar waarin je ook respectvolle distantie houdt en de leerling uitnodigt tot eigen interpretatie. Een ontmoeting van bezieling, van instemming of misschien wel afwijzing. Al werkende delen we onze ervaringen en onze visie en we raken opnieuw geïnspireerd door wat deze dichterlijke teksten aan innerlijke kracht met zich meedragen.

ALS DESEM IN HET DEEG:
VERHALEN DIE VORMEN EN VERBINDEN

A simple line drawing of a loaf of bread and a slice of bread.

En dan zien we het voor ons. Vier groepjes leerlingen. Gebogen over een plastic bakje. In het bakje een handvol mooi wit zand. Voorzichtig nemen ze een beetje zand tussen de vingers. Ze moeten schatten hoeveel zandkorrels er in hun doosje zitten. Wat een opgave. 'Meester het zijn er zoveel. Wel honderd, wel duizend, wel tienduizend', zucht Maura. Verbazingwekkend! Als ze klaar zijn en alles hebben opgeruimd, praten ze samen verder over de woorden van koning David uit psalm 139: 'Hoe rijk zijn uw gedachten, God, hoe eindeloos in aantal, ontelbaar veel meer dan er zand is bij de zee'.

De weg is gebaad voor een goed gesprek, aan de ronde tafel. En als het even kan, staat in het midden de brandende kaars als teken van de aanwezigheid van de Heilige Geest.

Met dank aan de vakdocenten uit de nascholing.

Jan van Doleweerd,

Associate lector PC-GVO

Wil je reageren: j.h.vandoleweerd@driestar-educatief.nl